

Základní škola Ostrava-Hrabová, Paskovská
46, příspěvková organizace

Školní preventivní strategie

2025-2030

Ředitel školy: Mgr. Radek Pollo

Vypracovala: Mgr. Martina Janečková (ŠMP)

1. ÚVOD, charakteristika dokumentu

Školní preventivní strategie (ŠPS) je součástí školního vzdělávacího programu. ŠPS je dlouhodobý preventivní program – záměr školy, definuje dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé cíle v rámci prevence rizikových projevů chování, přizpůsobuje se kulturnímu a sociálnímu klimatu, struktuře i specifikům školy, žákovské populaci i okolí školy, respektuje rozdíly ve školním prostředí. Slouží jako podklad pro zpracování ročního Preventivního programu školy.

Podporuje zdravý životní styl, pomáhá jedincům z ohrožených skupin při ochraně jejich lidských práv, usiluje o snížení výskytu rizikového chování u žáků na naší škole.

ŠPS je zaměřena především na primární prevenci proti záškoláctví, násilí, šikaně a kyberšikaně, proti užívání návykových látek, kriminalitě a vandalismu, proti netolismu, rasismu a dalších projevů rizikového chování žáků.

Prevence rizikových projevů chování se již stala nedílnou součástí výchovy i výuky na základní škole, ovšem hranice školy do značné míry přesahuje. Prevenci chápeme jako prostředek, kterým dětem naznačíme, jak zaujímat postoje a názory, jak argumentovat a diskutovat, jak přijímat a odmítat, jak se nebát říci svůj názor, jak využívat volný čas, jak pochopit sám sebe, jak poznat ostatní, jak hledat ty správné lidi a být tím správným člověkem mezi nimi.

2. ZÁKLADNÍ ÚDAJE ŠKOLY

Název školy	Základní škola, Ostrava-Hrabová, Paskovská 46, příspěvková organizace
Adresa školy	Paskovská 46/110, 720 00 Ostrava-Hrabová
E-mail	info@zshrabova.cz
www stránka	www.zshrabova.cz
Telefon	599 507 121
Ředitel školy	Mgr. Radek Pollo
Statutární zástupce ředitele	Mgr. Věra Kozubová
Zástupce ředitele pro I. stupeň	Mgr. Petra Nytrová
Zřizovatel	Statutární město Ostrava – městský obvod Hrabová
Adresa zřizovatele	Bažanova 4, 720 00 Ostrava-Hrabová

Školní metodik prevence	Mgr. Martina Janečková
Telefon	599 507 126
E-mail	martina.janeckova@zshrabova.cz

Výchovný poradce	Mgr. Alena Gomolová
Telefon	599 507 127
E-mail	alena.gomolova@zshrabova.cz

Školní psycholog	Mgr. Kateřina Wilde
E-mail	Katerina.wilde@zshrabova.cz

Druhy, typy škol, školská zařízení, která škola sdružuje:

- 1. Základní škola**
 - Kapacita: 550 žáků
- 2. Školní jídelna**
 - Kapacita: 400 jídel
- 3. Školní družina**
 - Kapacita: 110 žáků
- 4. Školní klub**
 - Kapacita: 30 žáků

Základní škola byla zařazena do sítě škol: 1.1.2003

3. STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola v Ostravě – Hrabové je umístěna na začátku obce, poblíž autobusové zastávky. Je to škola „rodinného typu“. Jde o školu plně organizovanou s devíti postupnými ročníky, školní družinou a školní jídelnou. Školu navštěvuje v průměru 320 - 400 žáků ročně. Přibližně čtvrtina žáků dojíždí z jiného obvodu.

Do školní družiny dochází maximálně 130 žáků.

Vybavenost školy

- 18 učeben – tříd
- odborné učebny pro předměty
 - *zeměpis a hudební výchova*
 - *fyzika – chemie*
 - *přírodopis*
 - *jazyková učebna*
 - *pracovní činnosti – dílny*
 - *školní kuchyňka*
 - *informační centrum – knihovna*
- 2 počítačové učebny
- 5 učeben školní družiny
- 2 tělocvičny
- multifunkční hřiště
- venkovní přírodní učebna
- školní přírodovědný okruh
- školní jídelna

4. POPIS AKTUÁLNÍHO STAVU

Naše škola se snaží nejen kvalitně vzdělávat, ale také vytvářet pozitivní atmosféru školy. Na škole proto aktivně působí kolektiv výchovných a poradenských pracovníků - výchovný poradce, školní metodik prevence a školní psycholog. Díky spolupráci s ostatními pracovníky školy se nám zatím daří minimalizovat rizikové chování žáků.

a) Informace z vyhodnocení PP realizovaných na škole v uplynulých letech

K projevům rizikového chování žáků v naší škole patří:

- špatné vztahy mezi žáky, projevy agresivního chování
- nevhodné užívání mobilních telefonů a internetu
- přestupky vůči školnímu řádu
- užití tabákových výrobků
- sebepoškozování

5. PORADENŠTÍ PRACOVNÍCI VE ŠKOLE A JEJICH KOMPETENCE

Školní metodik prevence (ŠMP) – *metodicky vede a koordinuje prevenci ve škole, realizuje preventivní aktivity*

- seznamuje ředitele školy s podrobnostmi preventivního programu školy na daný školní rok
- spolupracuje s výchovným poradcem, vedením školy, školním psychologem
- zúčastňuje se odborných seminářů a porad ŠMP a informuje ostatní pracovníky školy
- vytváří PP, ŠPS, podílí se na jejich realizaci a hodnotí úspěšnost
- detailně rozpracovává a každoročně vyhodnocuje preventivní aktivity s pedagogy I. a II. stupně, kteří realizují preventivní aktivity v rámci výuky (Vz, Vo, Ov, Prv, Př ...)
- proškolení pedagogické pracovníky v problematice rizikového chování žáků – diagnostika, řešení, prevence
- spolupracuje s rodiči
- www stránky školy, nástěnka metodika prevence
- reaguje na podněty rodičů a zástupců obce z jednání školské rady
- realizuje aktivity pro žáky v rámci specifické a nespecifické prevence

Výchovný poradce (VP) - *spolupracuje s metodikem prevence na realizaci preventivních aktivit. Zaměřuje se na žáky s výchovnými a studijními problémy, koordinuje práci s žáky se specifickými poruchami učení a chování, vyhledává žáky, kteří jsou ohroženi ve vztahu k problémům prevence. Jedná se sociálním odborem, konzultuje problémy s odbornými pracovišti SPC, PPP. Nabízí pomoc žákům a jejich rodičům při volbě povolání, odkazuje na další poradenské možnosti. Zajišťuje besedy v rámci volby povolání.*

Ředitel školy (ŘŠ) – *vytváří materiální, personální, časové a další podmínky pro realizaci preventivních aktivit. Sleduje efektivitu prevence rizikových projevů chování, sleduje problémy v kontextu celé školy a provádí personální a organizační opatření. Svolává porady pedagogických pracovníků.*

Třídní učitelé (TU) - *spolupracují na realizaci preventivních aktivit. Věnují se žákovi v rámci výuky, rozvíjí jeho kompetence v oblasti sociálních dovedností. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků i celé třídy. Vyhodnocují sociální klima ve třídě. Třídní učitelé jsou v kontaktu s rodinou žáka a poskytují o něm informace při třídních schůzkách. Na začátku školního roku tvoří společně se žáky pravidla dané třídy.*

Školního psycholog (ŠP) - *spolupracuje na realizaci preventivních aktivit. Individuálně pracuje s problémovými žáky. Úzce spolupracuje s VP, ŠMP, TU a vedením školy při řešení aktuálních problémů, provádí sociometrie tříd, nabízí své služby také rodičům.*

Odborné instituce - spolupracují na realizaci preventivních aktivit (např. Renarkon, PPP – metodik prevence, Městská policie ad.).

Volnočasové, sportovní a kulturní organizace - spolupracují na volnočasových aktivitách (Sokol Hrabová, Hasiči Hrabová, ZUŠ, Veselá věda, Judo klub Baník Ostrava ad.)

6. CÍLOVÉ SKUPINY

a) Žáci – 1. stupeň

Úkolem třídních učitelů je vybrat konkrétní témata, která budou vycházet ze znalosti dětí a problematiky třídy. Je nutné se zaměřit na stanovení a užívání pravidel soužití mezi žáky a dospělými ve škole, zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti, posilování zdravého sebevědomí, posilování projevů vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry, objevování individuálních odlišností, tolerance. Žáci by měli zvládnout stres a jeho řešení. Je třeba upozorňovat na dodržování životosprávy. Důležitá je spolupráce v kolektivu a vzájemná pomoc, vůle podřídit se vyšším zájmům, seznámení se a používání pravidel slušného a společenského chování, dovednost chránit se v různých situacích, získat pomoc pro sebe, nebo jiné. Je třeba podporovat komunikaci, diskusi, ekologické myšlení, estetické cítění, relaxaci atd.

b) Žáci – 2. stupeň

Je třeba využívat různých metod, například relaxačních technik, projektů, aktivní práce ve skupině a zapojení do psychosociálních her, empatie, nácvik verbální a nonverbální komunikace, využití projekčních technik, modelování situací apod. Je třeba rozvíjet dovednosti správně se rozhodovat, umět vybrat vhodné osoby a organizace pro pomoc, ubránit se tlaku vrstevníků. Důležité jsou znalosti a schopnosti získávat informace k problematice rizikového chování. Většina témat bude zařazena hlavně do předmětů výchov – výchova k občanství, tělesná výchova, výchova ke zdraví, svět práce atd. K prevenci rizikového chování je však třeba využít všech vhodných témat.

c) Pedagogičtí pracovníci

Předpokladem naplňování cílů v oblasti prevence je pedagog vzdělaný, kvalifikovaný, komunikativně, psychologicky a speciálně pedagogicky vybavený. Svou osobností se pozitivně podílí na vývoji sebeuvědomění žáka a je schopen vyučovat za aktivní účasti dětí. Zvyšování odolnosti dětí a mládeže proti rizikovým projevům chování vyžaduje systémovou a koordinovanou přípravu realizátorů preventivních aktivit ve školách a školských zařízeních. Je důležité působení na

postoje a dovednosti pedagogů dobrým klimatem školy, společnými aktivitami a prací na společných tématech a pravidlech. Vedení školy v plném rozsahu podporuje Školní preventivní strategii. Je kladen důraz na začlenění problematiky prevence do tematických plánů. Všichni pedagogičtí pracovníci plně respektují Školní preventivní strategii, mají podle předmětů a ročníků zařazena témata primární prevence ve svých tematických plánech. Učitelé do svých tematických plánů, pokud to je možné, zařazují projekty zaměřené na primární prevenci a na posílení sociálních dovedností a upevňování kolektivu třídy.

d) Rodiče

Cílem je aktivní zapojení rodiny do prevence rizikových projevů chování, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivitami specificky zaměřenými na tuto cílovou skupinu (konzultace, třídní schůzky, PP, Program proti šikaně, Program proti záškoláctví, nástěnky, letáky, webové stránky, atd.). Nezbytné jsou také poradenské akce a aktivity pro rodiče a snahy o navázání atmosféry důvěry při řešení problémů obecných i osobních.

Rodiče mají možnost sdělovat své názory a postoje k realizaci prevence rizikových projevů chování v průběhu pravidelných třídních schůzek, během individuálních konzultací nebo prostřednictvím emailové korespondence. S problémy se rodiče většinou obrazejí na třídního učitele svého dítěte. Ten následně řeší problém ve spolupráci se školním metodikem prevence rizikového chování a výchovného poradce, případně se zástupcem vedení školy.

7. CÍLE ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

a) Dlouhodobé cíle v rámci ŠPS

- snažit se vychovat dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku.
- vést žáky ke zdravému životnímu stylu
- vést žáky k dodržování stanovených pravidel (především pravidel školního řádu, třídních pravidel a pravidel slušného chování)
- vést žáky k vzájemné pomoci a ohleduplnosti, minimalizovat výskyt agresivního chování mezi žáky
- vést žáky ke smysluplnému trávení volného času
- vést žáky k ochraně zdraví, budovat postoje k odmítání návykových látek
- vést žáky k odmítavým postojům proti rasismu, antisemitismu a xenofobii
- vytvořit ucelený systém vzdělávání a poradenství pro zákonné zástupce, žáky a pedagogy
- vybírat efektivní programy primární prevence

- zapojit do problematiky prevence celý pedagogický sbor
- pravidelně uskutečňovat schůzky školského preventivního pracoviště ve složení ŘŠ, ZŘŠ, ŠMP, VP, školní psycholog

b) Střednědobé cíle v rámci ŠPS

žáci:

- naučit žáky rozpoznat projevy rizikového chování a krizové situace, umět v těchto případech vhodně reagovat
- průběžně sledovat, zjišťovat klima třídy a vytipovat žáky s problematickými vztahy
- podporovat sportovní a kulturní aktivity žáků
- mít pravidelné třídnické hodiny

rodiče:

- prohlubovat spolupráci s rodiči v oblasti prevence rizikového chování
- informovat rodiče o plánu primární prevence rizikového chování

pedagogové:

- vzdělávat pedagogy v oblasti školního násilí, vedení třídnických hodin, řešení konfliktních situací mezi žáky
- spolupracovat v rámci pedagogického týmu
- klást důraz na specifickou i nespecifickou prevenci

c) Krátkodobé cíle v rámci ŠPS

žáci:

- nabídnout žákům účast v kroužcích a mimoškolních zařízeních pro volný čas
- šetření vztahů ve třídách, jejich vyhodnocení, rozborů v rámci třídnických hodin
- zajistit vhodné preventivní programy a besedy s externími pracovníky
- zajistit přehled o všech nebezpečích a formách rizikového chování

rodiče:

- informovat rodiče o možnostech získávání informací a rad v oblasti prevence rizikového chování žáků
- zvát rodiče na pravidelné třídní schůzky a konzultace

pedagogové:

- naplňovat Preventivní program školy na daný školní rok
- vyhledávat projevy možného výskytu forem rizikového chování
- v krizových situacích postupovat dle krizového plánu školy

- průběžně sledovat klima třídy a pracovat s žáky s problematickým chováním

8. TYPY PREVENCE

„**Primární prevencí** rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům spojeným se rizikovými projevy chování, případně minimalizovat jejich dopad a zamezit jejich rozšíření.

Důraz je kladen zejména na specifickou primární prevenci, tj. systém aktivit a služeb, které se zaměřují na práci s populací, u níž lze v případě jejich absence předpokládat další negativní vývoj a který se snaží předcházet nebo omezovat nárůst jeho výskytu. Jsou to tedy programy, které se zaměřují na určité cílové skupiny a snaží se hledat způsoby, jak předcházet vzniku a rozvoji rizikových projevů chování. Nejjednodušší definicí specifických preventivních programů je tzv. ekonomická negativní definice: Programy specifické primární prevence jsou všechny takové programy, které by neexistovaly, kdyby neexistoval problém rizikových projevů chování, tj. tyto programy by za neexistence fenoménu sociální patologie nevznikaly a nebyly rozvíjeny.“

Specifická primární prevence může být realizována jako

- **Všeobecná** - specifická PP je zaměřena na cílovou skupinu, např. třídu, u které není zatím specifikováno nebo nejeví známky rizikového chování.
- **Selektivní PP** - je zaměřena na primární cílovou skupinu - ta část populace, u které chceme zamezit vzniku rizikového chování.
- Součástí primární prevence je také včasná intervence (někdy nazývaná též jako **indikovaná prevence**), která předchází sekundární prevenci, tj. přímé individuální práci s klientem.

Nespecifickou primární prevencí se rozumí aktivity, které tvoří nedílnou součást **primární prevence** a jejímž obsahem jsou všechny metody a přístupy umožňující rozvoj harmonické osobnosti, včetně možnosti rozvíjení nadání, zájmů, pohybových a sportovních aktivit. Programy nespecifické prevence (např. různé volnočasové aktivity) by existovaly a byly by žádoucí i v případě, že by neexistovaly rizikové projevy chování.

Vymezení sekundární prevence

Sekundární prevence – předcházení vzniku, rozvoji a přetrvávání rizikového chování. V tomto pojetí je sekundární prevence název pro včasnou intervenci, poradenství a léčení.

Základní kompetence prevence

- **Zvyšování sociální kompetence** - rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomování si důsledků jednání.
- **Posilování komunikačních dovedností** - zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku.
- **Vytváření pozitivního sociálního klimatu** - každodenní život školy musí mít takovou kvalitu, aby dětem umožňoval osvojit si kompetence zdravého životního stylu, pocit důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty.
- **Formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám** - pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje.
- **Bezpečná škola** - prevence před úrazy a ochrana zdraví dětí ve škole.

9. ZPŮSOBY REALIZACE

a) ve vyučovacích hodinách

Příklady metod práce pro učitele na 1. a 2. stupni:

- výklad (předávání informací, lze koordinovat a konzultovat se ŠMP), v přírodovědě, prvouce aj.
- samostatná práce, domácí příprava (lze zjistit zájem a informovanost rodičů)
- projektové vyučování (v návaznosti na domácí přípravu, děti zpracovávají téma z oblasti pro nástěnku, časopis apod.), ve výtvarné výchově, českém jazyce, přírodovědě ad.
- skupinová práce (návěst argumentace a obhajoby názorů, výběr informací, spolupráce), ve všech předmětech
- prožitkové metody, hraní rolí (sociální a tvořivé hry, konflikt a možnosti jeho řešení, argumentace a odmítání, posilování prožitku ze hry)
- využití materiálů školy z oblasti PP
- interaktivní metody
- rozvoj sociálních dovedností dětí prostřednictvím různých motivačních her a dotazníků. Mezi tyto dovednosti patří aktivní naslouchání, relaxace, sebepoznání, sebepojetí, verbální a nonverbální komunikace, kooperace, empatie, interakce, soutěžení, rozhodování a řešení konfliktů.

b) v rámci třídnických hodin (1x měsíčně)

Třídnické hodiny budou sloužit k pravidelnému věnování času třídnickým záležitostem, aktuální problematice třídy a prohlubování spolupráce a vzájemného poznávání a respektování. Část hodiny bude vždy věnována dané problematice prevence rizikových projevů chování, dle aktuálního rozpisu viz. 3. příloha PP. Daná problematika prevence rizikových projevů chování bude vždy přizpůsobena věku jednotlivých žáků. Náměty k prevenci a realizaci třídnických hodin mohou třídní učitelé konzultovat se ŠMP, případně náměty čerpat z aktuálních zdrojů ŠMP, které jsou volně dostupné všem vyučujícím. Hodiny pod vedením třídního učitele proběhnou mimo vyučování.

c) školy v přírodě, lyžařské kurzy, třídní výlety, zahraniční studijní a poznávací zájezdy

V rámci předem důkladně naplánovaného programu budou jednotlivé aktivity zaměřovány na stmelení třídních kolektivů a samozřejmě rozvoj sociálních dovedností žáků.

d) jednorázové aktivity primární prevence (dle potřeb třídních kolektivů, aktuální situace a nabídky)

Budou realizovány v souladu s Preventivním programem školy na daný školní rok prostřednictvím státních organizací (Městská policie, Policie ČR...) a dalších organizací poskytujících programy primární prevence.

e) žákovský parlament

Ve škole pracuje žákovský parlament, který je tvořený ze zástupců žáků od 3. - 9. ročníku. Parlament se schází 2x měsíčně a jeho cílem je spolupracovat při akcích školy, nabízí možnost vyjádřit se k provozu školy, prosazovat své návrhy a nápady. Poskytuje žákům také možnost se svými názory a připomínkami podílet na rozvoji školy. Slouží mimo jiné jako prevence nežádoucího chování. Podporuje spolupráci tříd a celé školy, stmeluje 1. a 2. stupeň. Hlavní činností žákovského parlamentu jsou:

- charitativní sbírky (Šance pro život, Český den v boji proti rakovině, CPK Chrupa, Život dětem, ostatní dle nabídky a možností školy)
- akce pro třídy (Halloween, sportovní turnaje, mikulášská nadílka, soutěže – piškvorkový nebo sudokový král, Valentýn, barevný týden, spolupráce se školní jídelnou – návrh jídelníčku – nejoblíbenější oběd, výlet za odměnu)
- pomoc při vyhodnocování soutěží (např. adventní třída)
- spolupráce se SRPŠ – školní ples, sběr, Den dětí, burza oblečení, adopce zvířete v ZOO

- další činnost (bodování tříd v rámci soutěže o Top třídu v čistotě a upravenosti tříd, přání a občerstvení ke Dni učitelů, sběr Papír za Papír, sběr – kontejner).

f) volnočasové aktivity (dle zájmu žáků)

- zájmové kroužky
- kulturní a sportovní akce školy
- školní časopis
- soutěže
- společenské akce s rodiči (Vánoční dílny, Rozloučení 9. ročníků)

10. SLEDOVÁNÍ EFEKTIVITY

Při rozborech a hodnoceních budeme vycházet z následujících poznatků a zkušeností:

- dotazníky a ankety
- hodiny Vz, Vo v 6. – 9. ročníku - názory, reakce a znalosti žáků
- výtvarná díla žáků (Vv)
- modelové situace, scénky ve vyučování
- skupinové vyučování
- zájmy a volnočasové aktivity dětí, kroužky
- diskuze s lektory preventivních programů
- zkušenosti z lyžařských kurzů, pobytů v přírodě a školních výletů
- porady učitelů, připomínky k chování žáků
- konzultace s rodiči
- zprávy z žákovské samosprávy
- individuální pohovory s žáky
- zájem dětí o téma sociálně patologických jevů
- informace k problémům v médiích, především v časopisech pro
- mládež, tisk, internet, televize
- současné trendy ovlivňující život dětí a mládeže
- diskuze s ostatními ŠMP
- zkušenosti z předchozích aktivit, jejich rozbor

Hodnocení bude dále probíhat formou závěrečných zpráv na konci školního roku. Zprávy mohou obsahovat srovnání, statistiky, dotazníky nebo jiné zpětné vazby. Hodnocení probíhá také v rámci on-line systému evidence preventivních aktivit (SEPA).

11. KONZULTAČNÍ HODINY

Všichni vyučující, včetně ŠMP a VP, mají stanoveny pravidelné konzultační hodiny.

12. INFORMOVÁNÍ ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ

- Třídní schůzky, třídní učitelé - konzultace z oblasti PP
- Žákovské deníky
- Bakaláři
- Konzultační hodiny ŠMP, VP
- Internetové stránky školy
- Školská rada
- Nástěnka prevence rizikových projevů chování

13. SPOLUPRÁCE S JINÝMI INSTITUCEMI A ORGANIZACEMI

- PPP, okresní metodik prevence
- Lékaři
- Krizové centrum
- Sociální odbory
- Městská policie, PČR
- Renarkon
- Pedagogogicko - psychologické poradny
- ÚMOb Hrabová
- Sokol Hrabová
- Hasiči Hrabová
- Dětský domov Hrabová
- Kliničtí psychologové (psychiatři)

14. VZDĚLÁVÁNÍ

a) Vzdělávání školních metodiků prevence

O novinkách v oblasti rizikových projevů chování pořádá pedagogicko-psychologická poradna pravidelné schůzky metodiků prevence. Další možnosti vzdělávání se budou uskutečňovat dle aktuální nabídky.

b) Vzdělávání pedagogů

Původní koncepce, kdy výchovný poradce, ŠMP nebo jiní účastníci vzdělávacích akcí informovali zprostředkovaně své kolegy, se neopustila. Velmi přínosné i ekonomické by mohly být také školení a přednášky, uspořádané pro pedagogy přímo ve škole. Sami učitelé navštěvují řadu seminářů a získávají cenné zkušenosti.

15. PLATNÁ LEGISLATIVA

Zákony

- Úmluva o právech dítěte vyhlášeno ve Sbírce zákonů č. 104/1991
- Zákon č. 561/2004 Sb. Školský zákon. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů novela školského zákona a některých dalších zákonů vyhlášené pod č. 82/2015 Sb.
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 59/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů – stanoven zákaz prodeje nikotinových sáčků osobě mladší 18 let, účinné od 23. 3. 2023:

§ 3 Zákaz prodeje tabákových výrobků, kuřáckých pomůcek, bylinných výrobků určených ke kouření

a elektronických cigaret a nikotinových sáčků bez obsahu tabáku

(4) Zakazuje se prodávat nebo podávat tabákové výrobky, bylinné výrobky určené ke kouření,

elektronické cigarety a nikotinové sáčky bez obsahu tabáku osobě mladší 18 let. Zakazuje se prodávat kuřácké pomůcky osobě mladší 18 let.

- Zákon č. 106/2011, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

§ 1 – Sociálně právní ochranou dětí se rozumí zejména

- a) ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- b) ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- c) působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny.

§ 6

Sociálně právní ochrana se zaměřuje zejména na děti,

a) jejichž rodiče

1. zemřeli

2. neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti

3. nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti

b) které byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do jejich výchovy;

c) které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo jiné návykové látky, jsou ohrožení závislostí, žijí se prostitucí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší 15-ti let, spáchaly čin, který by byl jinak trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití;

d) které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyz. osob odpovědných za výchovu dítěte,

e) na kterých byl spáchán trestný čin, ohrožující život, zdraví, jejich lidskou důstojnost, mravní život nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;

Pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

§ 7 (2) každý je **oprávněn** upozornit OSPOD na porušení povinností nebo zneužití práv
z rodičovské zodpovědnosti (§6) vyplývajících

- Zákon č. **218/2003** Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

§ 10 – Druhy opatření ukládané mladistvým osobám:

a) Výchovná opatření:

- dohled probačního úředníka
- probační program
- výchovné povinnosti
- výchovná omezení
- napomenutí s výstrahou

b) Ochranná opatření:

- ochranné léčení
- zabezpečovací detence
- zabránění věci
- zabránění části majetku
- ochranná výchova

c) Trestní opatření:

- obecně prospěšné práce,
- peněžitě opatření,
- peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu,
- propadnutí věci,
- zákaz činnosti,
- zákaz držení a chovu zvířat,
- vyhoštění,
- domácí vězení,
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podm. odsouz.),
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem,
- odnětí svobody nepodmíněně.

§ 93 - Druhy opatření ukládané dětem mladším 15 let:

- výchovná povinnost,
 - výchovné omezení,
 - napomenutí s výstrahou,
 - zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče
 - dohled probačního úředníka,
 - ochranná výchova,
 - ochranné léčení.
- Zákon 89/2012 Sb. Občanský zákoník (nový) – „zákon o rodině“
 - Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
 - Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce

Vyhlášky

- **Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění pozdějších předpisů (nová od 1. 9. 2016!!!)**
- **Vyhláška 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných**
- Vyhláška 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Vyhláška 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených MŠMT, krajem, (...)
- Vyhláška 256/2012 Sb. kterou se mění vyhláška 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky ve znění vyhlášky č. 454/2006 Sb.
- Vyhláška 458/2005 Sb. – Vyhláška, kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče

- Vyhláška **438/2006** Sb. – Vyhláška, kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních
- Nařízení vlády **75/2005** Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků

Metodické doporučení a pokyny

- **Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních MŠMT ČR č. j.:21291/2010-28 od 1.11.20210**
 1. Návykové látky-drogy (revize 2018)
 2. Rizikové chování v dopravě
 3. Poruchy příjmu potravy (revize 2023)
 4. Alkohol u dětí školního věku (revize 2018)
 5. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole – doporučené postupy pro pracovníky škol
 6. Školní šikanování
 7. Kyberšikana a další formy kybernetické agrese (revize 2018)
 8. Homofobie
 9. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
 10. Vandalismus (revize 2018)
 11. Záškoláctví (revize 2018)
 12. Krádeže
 13. Tabákové výrobky, výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky (revize 2022)
 14. Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí
 15. Netolismus
 16. Sebeпоškozování
 17. Nová náboženská hnutí
 18. Rizikové sexuální chování
 19. Příslušnost k subkulturám
 20. Hazardní hraní
 21. Pravidla prevence vzniku problémových žáků u dětí s PAS.
 22. Psychické krize a duševní zdraví (2023)
 23. Prevence sebevražedného jednání (2023)
- **Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č. j. 21149/2016 (nový od 1. 9.2016)**
- Metodické doporučení k prevenci a postihu záškoláctví a omlouvání žáků z vyučování, č. j.: MŠMT: 780/2024-1

- Metodické doporučení k bezpečnosti žáků a studentů ve školách a školských zařízeních: Minimální standard bezpečnosti, č. j.: 1981/5015-1
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků č.j.: MŠMT 43301/2013
- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance č. j. 14 423/99-22
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č. j. 11 691/2004-24
- Spolupráce předškolních zařízení škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané Č.j.: 25 884/2003-24
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č.j. 37 014/2005

Okruhy prevence rizikových projevů chování žáků tedy jsou:

- **šikana** – besedy pro žáky, přednáška pro rodiče, proškolení pedagogů, interaktivní hodiny ve výuce
- **záškoláctví** – důslednost při omlouvání absence, upozornění rodičů na třídních schůzkách, proškolení pedagogů
- **rasismus, xenofobie** – pozitivní sociální zkušenost s jinými etniky, proškolení pedagogů
- **vandalismus** – důslednost ve výchovně vzdělávacím procesu školy, besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce
- **kriminalita, delikvence** - důslednost ve výchovně vzdělávacím procesu školy, besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce
- **drogové závislosti** - přednáška pro rodiče, proškolení pedagogů, besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce
- **sex, HIV/AIDS** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce
- **náboženský extremismus** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce
- **netolismus** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce, proškolení pedagogů
- **gambling** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce, proškolení pedagogů
- **domácí násilí** – proškolení pedagogů, interaktivní hodiny ve výuce
- **týrání a zneužívání dětí** – proškolení pedagogů, interaktivní hodiny ve výuce
- **ohrožování mravní výchovy mládeže** – proškolení pedagogů
- **poruchy příjmu potravy** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce

V Ostravě dne 6. 1. 2025

.....

Mgr. Radek Pollo
ředitel školy

.....

Mgr. Martina Janečková
školní metodik prevence